

A Fővárosi Ítéltábla a K.B.M. Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kiss B. Mihály ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, dr. Nagy Éva Kamilla ügyvéd (Dr. Nagy Éva Kamilla Ügyvédi Iroda) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen egyezség érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. július 11. napján meghozott 24.P.21.909/2005/92. számú ítélete ellen az alperes részéről 93. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 393.700 (Háromszázkilencvenháromezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 1.120.000 (Egymillió-százhuszezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felek 1995. július 15-én kötöttek házasságot, amelyből közös gyermek nem született. Az együttélés alatt bérelt lakásban éltek. A felperes 36 éves korában, 2001. december 2-án súlyos közlekedési balesetet szenvedett, amelynek következtében 100%-ban rokkant, kerekesszékre kényszerült. Intézményi gyógykezelésének 2003. augusztusi megszűnésekor életközösségük is megszűnt. A felperes 2004. év elején **N-ben** kezelőorvosával közös tulajdonú telekingatlant vásárolt, amelyen a felperes állapotának és igényének megfelelő felépítmény létesült.

A felperes és a biztosító a kárigény tárgyában 2003 decemberében megállapodást kötöttek. A felperes a 62. életévének betöltéséig elszámolva, 20.000.000 forintot kapott nem vagyoni kártérítésként, 20.000.000 forint költségpótló támogatásban és nettó 14.250.000 forint keresetpótlásban részesült.

Az alperes 2004. január 26. napján terjesztette elő a házasság felbontása iránti kereseti kérelmét. A felek házasságát a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a 2004. április 29-én hozott, és aznap jogerős ítéletével felbontotta. A házastársak a perben 2004. április 29-én a bíróság által jóváhagyott egyezséget kötöttek, amelyben a felperes vállalta, hogy 2004. szeptember 30-ig megfizet az alperesnek az ingóságok megosztása jogcímén 14.000.000 forintot. Kötelezte magát arra, hogy a volt közös lakás havi 70.000 forint összegű bérleti díját 2004. május 1-től 2004. szeptember 30-ig terjedő időszakra az alperesnek kiegyenlíti. A bontóperi iratokban az ingóságok leltárát tartalmazó irat nem lelhető fel, és annak sincs nyoma, hogy a 14.000.000 forint felperesi kötelezettségvállalás milyen számítás eredményeként alakult ki.

A felperes módosított végleges keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a 2004. április 29-én kötött egyezség semmis, annak megkötése sérti a 4/1988. (VI. 14.) IM rendelet 2. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit. Másodlagosan az egyezség érvénytelenségének megállapítását arra alapította, hogy az sérti a Csjt. 31. § (5) bekezdését. Harmadlagos kereseti kérelmében az érvénytelenség megállapítását a Ptk. 210. § (1) és (3), valamint az (5)

bekezdésére hivatkozással kérte. Állította, hogy a felek életközössége a bontóperi ítélet megállapításától eltérően, már 2001. december 2-án megszűnt. Álláspontja szerint a hátralévő életére egy összegben meghatározott költségpótló, és a keresetpótló kártérítésből az alperes házastársi vagyontársaság jogcímén igényt nem támaszthat. Az egyezségkötéskor a felperes úgy hitte, illetve a felek közösen abban a hiszemben voltak, hogy a biztosítási összeg a közös vagyon része. Azokra a közös, a felperesre fordított, az alperes által teljesített kiadásokra pedig megfelelő fedezetet nyújtott a volt házastársa birtokába került 1.900.000 forint kártérítési előleg, a felperes keresményéből származó, valamint munkatársai által adományozott 540.000 forint, továbbá 809.443 forint nyugdíja.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és viszontkereset előterjesztésével annak megállapítását kérte, hogy a **N.** 2428 helyrajzi számú ingatlan ? illetősége házastársi vagyontársaság jogcímén megilleti. Nem vitatta, hogy a nem vagyoni kártérítés a felperes különvagyon, azonban a teljes keresetpótló és a költségpótló támogatás a közös vagyon része. A felperes által fizetni vállalt 14.000.000 forint nem éri el azt a mértéket, amelyre az alperes megfelelő elszámolás esetén igényt tarthatna.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a 2004. április 29-én a felek által kötött egyezség érvénytelen. Az alperes viszontkeresetét elutasította, és a felperes részére 500.000 forint + áfa perköltség, az állam javára 840.000 forint kereseti és viszontkereseti illeték megfizetésére kötelezte.

Indokolásában kiemelte, hogy az előterjesztett viszontkereset az érvénytelenségi keresettel nem azonos, illetve nem azzal összefüggő jogviszonyból ered, és egyébként sem bírálható el a társtulajdonos perben állása nélkül.

A bizonyítékok értékelése alapján megállapította, hogy a felek életközössége, a bontóperi ítéletben foglalt megállapítással egyezően, 2003 augusztusában megszűnt, az együttélés alatt közös készpénz megtakarítással nem rendelkeztek. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a bírói egyezségben vállalt kötelezettség megtámadható szerződési nyilatkozatnak minősül. Részletesen indokolta a jogszabályba ütköző, illetve a Csjt. 31. § (5) bekezdésére alapított kereseti kérelem alaptalanságát. A harmadlagos kereseti kérelem sem teljesíthető a Ptk. 210. § (1) és (5) bekezdésére hivatkozással. A felperes perbeli nyilatkozata szerint a 14.000.000 forintot a kártérítés összegéből számítás nélkül ajánlotta. Az alperes előadása szerint az egyezségben kikötött összeg nagyságát az a körülmény motiválta, hogy fiával együtt milyen összegért vásárolhatna önálló lakást. Az elsőfokú ítélet okfejtése szerint a volt házastársak az egyezségkötéskor a felperest megillető jelentős összegű kártérítést, és az alperes lakásvásárlását tartották szem előtt. Mindebből egyértelműen következtethető, hogy az egyezségkötéskor a felek ugyanabban a téves feltevésben voltak miszerint a baleseti kártérítés összege a közös vagyonba tartozik.

A megtámadás keretein belül a közös vagyon megosztása iránti kereseti kérelem hiányában az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az életközösség tartama alatti gazdálkodás megalapozhatja-e a felperes 14.000.000 forint összegű kötelezettségvállalását.

E körben nem volt vitás, hogy a nem vagyoni kártérítés a felperes különvagyon, az alperes rendelkezett a biztosítótól előlegként felvett 1.900.000 forinttal, a felperes 809.443 forint összegű rokkant nyugdíjával, továbbá az adományokból, illetve a baleset előtt elvégzett munkájából származó 540.000 forinttal. Az alperes a fenti összegekből rendezte a közös Bt. 551.648 forint tartozását, gondoskodott a felperes élelmezéséről és tiszta ruhával való ellátásáról. Az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a keresetpótló és a költségpótló támogatásból a 14.000.000 forintos igénye jogszerű. A kárszámítás elemeit is tartalmazó biztosítási iratok szerint a felperes mind az adóval csökkentett

14.250.000 forint keresetpótló, mind a költségpótló kártérítést egész hátralévő életére egy összegben kapta meg. A további kárigény lehetősége nélkül döntően ezekből az összegekből kell biztosítani a megélhetését és az egészségi állapotának megfelelő ellátását. Így annak ellenére, hogy a keresetpótló és költségpótló támogatásra alapot adó közlekedési baleset az életközösség fennállása alatt következett be, a felperesnek a kártérítést jövőben olyan kiadásokra kell fordítania, amelyek az alperes részvétele nélküli életvitele során merülnek fel. Az alperes ezért az életközösség megszűnésének időpontjáig járó keresetpótló és a költségpótló kártérítésből nem részesedhet.

A felperes 62 éves koráig megállapított 14.250.000 forint keresetpótló támogatás havi összege 45.673 forint. Az életközösség 21 hónapjára 959.133 forint számolható, amiből a jutó rész 479.566 forint. A költségpótló támogatás mértéke havi 100.000 forint, 21 hónapra számítva 2.100.000 forint. Az együttélés időszakára eső támogatások összege 3.059.133 forint, amelyből az alperes 1.529.665 forintra tarthatna igényt. Megilleti továbbá a felperes részére vásárolt laptop és telefon 250.000 forint vételára, a feltöltő kártya vásárlására fordított 150.000 forint, de terheli az 551.648 forint közös adósság fele része, azaz 275.824 forint, aminek beszámításával az alperest illető rész 675.824 forint. Az alperes javára összesen 2.204.789 forint számolható el, ugyanakkor 2.249.000 forint a birtokába került, Az alperes javára tehát nem mutatkozik olyan különbség, amely a 14.000.000 forint, vagy az ahhoz közelítő felperesi kötelezettségvállalást alátámasztaná. Az elsőfokú bíróság ezért megállapította, hogy az egyezségkötéskor a felek olyan közös téves feltevésben voltak, amely miatt a megállapodás érvénytelen a Ptk. 210. § (3) bekezdése alapján.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett. Elsődleges fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és a kereset elutasítását kérte, a másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Indokai szerint az elsőfokú bíróság a jogszabályok téves értelmezésével, a nem megfelelően feltárt tényállás alapján, jogszabálysértő és megalapozatlan döntést hozott, jogszabálysértő a viszontkereset, a beszámítási kifogás elutasítására vonatkozó rendelkezés. Nem vette figyelembe a Ptk. 240. § (3) és (4) bekezdését miszerint az egyezség tévedés jogcímén sem támadható. A BH2006. 47. szám alatt közzétett határozat igazolja, hogy az ítélezési gyakorlat az egyezséget bármilyen követelésnél alkalmazható jogintézményként kezeli, és lehetővé teszi, hogy az egyezséggel a felek nemcsak a szerződéses, hanem bármely más jogviszonyukat is rendezzék. A BH2006. 399. szám alatt közzétett döntés is rögzíti, hogy az egyezség a vitatott tények tekintetében utóbb tévedés címén nem támadható.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a biztosítási összeg közös vagyonba tartozása kérdésében nem vette figyelembe az alperes elszámolását, és olyan elszámolási kérdéseket vizsgált, amely a jelen pernek nem lehet tárgya. A felek közös tévedésére vonatkozó megállapítás sem helytálló, mert a biztosítási összeg a közös vagyonba tartozik. A Csjt. 27. § (1) bekezdésében foglalt, a közös vagyon mellett szóló törvényi vélelem két módon dönthető meg. Egyrészt annak bizonyításával, hogy a kérdéses vagyont a felek nem az életközösség fennállása alatt szerezték, illetve hogy a vagyon az egyik fél különvagyonába tartozik. A különvagyon tárgyaira a Csjt. 28. § (1) bekezdése taxatív felsorolást ad. Ebből következően a kártérítés címén felvett biztosítási összeg nem minősül különvagyonnak. Utalt a Csjt. 27. §-ához fűzött kommentárra is, miszerint a kártérítés attól függően közös vagyon, illetőleg különvagyon, hogy a káresemény, illetőleg a biztosítási esemény mikor (a vagyonközösség ideje alatt vagy azt megelőzően) és mivel kapcsolatban következett be, illetőleg milyen érdeksérelem „orvoslására szolgál”. A fentieket elemezve egyértelmű, hogy a káresemény az életközösség fennállása alatt következett be, az a felperesnek maradandó testi sérülését okozó közlekedési baleset volt, amellyel kapcsolatban a biztosító keresetpótló járadékot, nem vagyoni kártérítést és költségpótló

járadékot fizetett ki részére. A BH1976. 159. szám alatt közzétett döntéséből következően a keresetpótló járadék és a költségpótló járadék közös vagyonnak, a nem vagyoni kártérítés pedig az alperes különvagyonának minősül. Az egyezségkötéskor tehát a 14.250.000 forint keresetpótló járadék, a 20.000.000 forint költségpótló járadék a felek közös vagyonának része, míg a 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés a felperes különvagyon volt, az alperes pedig a közös vagyon fele részére a Csjt. 27. § (1) bekezdés második mondata alapján igényt tarthat.

Az elsőfokú ítélet okfejtéséből kitűnően is részesedhet az alperes a kereset-, és a költségpótló járadékból, de annak összegét a bíróság jogszabályi alap nélkül korlátozta. Amennyiben e két járadék közös vagyonnak tekinthető, a felek nem lehettek közös téves feltevésben, így ugyanis a feltevés nem volt téves.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás szabályait nem sértette, a jogvita elbírálásához szükséges mértékben a bizonyítási eljárást lefolytatta. Érdemben helyes határozattal döntött a viszontkereset elutasításáról. Az ítéletábra a döntés helyes ténybeli és jogi indokait azzal egészíti ki, hogy a tulajdonjog megállapítása iránti viszontkereset valamennyi, az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonos kötelező perben állása folytán az adott perfelállásban egyébként sem bírálható el. Nincs tehát indoka az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozó másodlagos fellebbezési kérelem teljesítésének.

Helytálló az elsőfokú ítéletnek a fellebbezéssel érintett, a közös téves feltevésre alapított megtámadás tekintetében meghozott, a keresetnek helyt adó rendelkezése. Az alperes alaptalanul érvelt azzal, hogy a bontóperben kötött és a bíróság által jóváhagyott egyezség a Ptk. 240. § (3) és (4) bekezdése alapján tévedésre alapítva nem támadható.

A Ptk. hivatkozott törvényi rendelkezései az egyezséget a szerződésmódosítás különleges eseteként szabályozzák, de az ítélezési gyakorlat a Ptk. miniszteri indokolásával összhangban az egyezséget nem korlátozza a szerződésmódosításra, hanem bármilyen követelésnél alkalmazható intézményként kezeli. Az anyagi jogban szabályozott egyezséggel a felek a vitás vagy bizonytalan kérdéseket rendezik akként, hogy az egymással szemben fennálló követeléseikből kölcsönösen engednek. A polgári jogi egyezség tehát a felek megállapodásának sajátos esete, és megtámadására is a Ptk. 240. § (4) bekezdésében foglalt különös szabály az irányadó. Eszerint ha valamelyik fél olyan körülmény tekintetében tévedett, amely a másik féllel fennálló jogviszonyban bizonytalan vagy vitás volt, e tévedésre alapítva az egyezség nem támadható. Nincs helye az egyezség megtámadásának abban az esetben sem, ha az egyezségkötés után olyan bizonyítékok kerülnek elő, amelyekből a jogok és kötelezettségek fennállása, mértéke egyértelműen meghatározható.

Az alperes által hivatkozott közzétett határozatok a fenti anyagi jogi egyezség szabályain alapuló döntések, amelynek megállapításai a perbeli egyezségekre nem alkalmazhatók. A Pp. 148. §-ában szabályozott bírósági egyezség ugyanis kettős jogi természetű jogintézmény, anyagi jogi és eljárásjogi elemeket is tartalmaz. Ezek egyike a felek egybehangzó akaratnyilatkozata, azaz szerződése, amellyel a perbeli jogvitát rendezik. A Ptk. 240. § (3) bekezdésében szabályozott anyagi jogi egyezségtől eltérően a perbeli egyezség nem csak akkor köthető, ha a felek kölcsönösen engednek egymásnak. Az alperes az egyezségben vállalhatja a keresettel érvényesített teljes követelés teljesítését is. A perben kötött egyezség eljárásjogi eleme a bíróság egyezséget jóváhagyó végzése, amely a Pp. 148. § (2) bekezdése szerint akkor hozható, ha az egyezség megfelel a

jogszabályoknak. A felek akaratnyilatkozatát tartalmazó egyezség a Ptk. miniszteri indokolásával összhangban álló ítélkezési gyakorlat szerint külön perben támadható.

A kifejtettekből következően a feleknek a házastársi vagyoni igények rendezésére a bontóperben kötött egyezsége, mint a házastársak megállapodása, az általános ügyleti megtámadási alapokon ugyanúgy megtámadható, mint más jogügylet. Megtámadható ezért abból az okból is, hogy azt a felek ugyanabban a téves feltevésben kötötték meg. A megtámadás feltétele, hogy a közös tévedés olyan lényeges körülményre vonatkozzon, amely meghatározó volt a megállapodás létrejöttében.

Az elsőfokú bíróság az egyezségkötés körülményeit, a felek nyilatkozatát és a bizonyítási eljárás anyagát összességében, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével helyesen állapította meg, hogy a volt házastársakat az egyezségkötésre az a közös téves feltevés indította, hogy a felperes részére kifizetett kereset-, és költségpótló támogatás a házastársak közös vagyona. E megállapítást nyomatékosan erősíti, hogy az alperes még a fellebbezési eljárásban is következetesen ragaszkodott álláspontjához, miszerint a vitatott kártérítés a házastársak közös vagyonának része.

Kétségtelen, hogy a Csjt. 27. § (1) bekezdésében foglalt, a közös vagyona vonatkozó törvényi vélelemmel szemben a Csjt. 28. §-a taxatív felsorolást tartalmaz arra, hogy az életközösség alatt szerzett vagyonnak mely része minősül az egyik házastárs különvagyonának. Az ítélkezési gyakorlat azonban a törvényben meghatározott különvagyon körét egyes kivételes esetekben tágította, a Csjt. hatálybalépésekor ismert különvagyonai vagyontárgyak körét a személyt ért sérelemért kapott juttatásokra kiterjesztette. Ennek megfelelően különvagyonnak minősíti - egyebek mellett - a hátrányt szenvedett házastárs személyét ért súlyos testi sérülésért kapott biztosítási összeget, illetve vagyoni vagy nem vagyoni kártérítést is (BH1976. 159., LB P. törv. II. 20.483/1989., 1310/2005. számú polgári elvi határozat).

Az adott esetben az életközösség fennállása alatt elszenvedett balesettel okozati összefüggésben a felperes károsodott. A nem vagyoni kártérítés mellett a kereset-, és a költségpótló támogatás a felperes személyéhez kötött, személyi és vagyoni hátrányának kompenzálását szolgálja. A károsult személyéből, a biztosítási összeg, a kártérítés céljából, rendeltetéséből következően vagyoni kártérítés, a biztosítási összeg nem irányult arra, hogy a károsult házasságának felbontása esetén a házastársak között megosztásra kerüljön, és az a felperes mellett volt házastársát, az alperest is gazdagítsa.

A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a megállapításra, hogy a kifizetett kereset-, és a költségpótló támogatás a felperes különvagyon. A felek a bírósági egyezséget abban a lényeges körülményre vonatkozó közös tévedésben kötötték meg, hogy a biztosítási összeg, a vagyoni kártérítés, megosztandó közös vagyon. A megállapodás létrejöttét meghatározó közös tévedés jogkövetkezménye pedig az elsőfokú ítélet megállapításának megfelelően, az egyezség érvénytelensége.

A Fővárosi Ítéltábla mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét - a fenti indokbeli kiegészítéssel - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú perköltség, az áfával emelt ügyvédi munkadíj, és az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján meghatározott fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdésén, a 84. § (1) bekezdés a) pontján, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésén, a 4/A. § (1) bekezdésén, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésén és a 14. §-án alapul.

Budapest, 2013. október 8.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.

a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. . Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró bíró

A kiadmány hiteléül:

Háló Sándorné

tisztviselő